

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ
Дніпровський інститут

Затверджую:

Директор Дніпровського інституту

ПрАТ «ВНЗ «МАУП»

 Анатолій КРИВОНОС

“ 20 ” 06 20 22 р.

Схвалено на засіданні

кафедри ПРАВА

Протокол № 11

Зав. кафедри Людмила СОБКО

“ 20 ” 06 20 22 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ

Рівень вищої освіти:

перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти:

бакалавр

Галузь знань:

08 «Право»

Спеціальність:

081 «Право»

(шифр і назва освітньої програми)

Розробник (-и) силябусу навчальної дисципліни:

Пархоменко Оксана Валеріївна , кандидат філософських наук, доцент кафедри гуманітарної та фундаментальної підготовки

Викладач:

Пархоменко Оксана Валеріївна , кандидат філософських наук, доцент кафедри гуманітарної та фундаментальної підготовки

Силабус розглянуто і затверджено на засіданні кафедри гуманітарної та фундаментальної підготовки

Протокол від 02 вересня 2022р № 2

Завідувач кафедри *Мамай Наталія Миколаївна* , к.ф.н. доцент кафедри гуманітарної та фундаментальної підготовки _____

(підпис)

Керівник (гарант) освітньої програми *Церковна Антоніна Олексіївна* – гарант програми, кандидат юридичних наук, завідувачка кафедри права Дніпровського інституту

_____
(підпис)

Силабус перевірено

. . 20 р.

Декан _____

(підпис)

Наталія КУЛІНЕНКО

Пролонговано:

на 20 /20 н.р. ( ), « » 20 р., протокол №

(підпис) (ПІБ)

на 20 /20 н.р. ( ), « » 20 р., протокол №

(підпис) (ПІБ)

на 20 /20 н.р. ( ), « » 20 р., протокол №

(підпис) (ПІБ)

на 20 /20 н.р. ( ), « » 20 р., протокол №

Кафедра-розробник силабуса: кафедра гуманітарної та фундаментальної підготовки
(обов'язкова - цикл загальної підготовки)

Загальна інформація про навчальну дисципліну:

назва - «Філософія»

форма навчання - денна

семестр - 1

кредитів - 3 (90 год.: лекцій -26 год., семінарських 26 год., самостійна робота - 38 год.)

лекторка: докт. філос. наук, доц. *Оксана Пархоменко*

семінарські заняття проводить: докт. філос. наук, доц. *Оксана Пархоменко*

Короткий опис навчальної дисципліни:

Філософія - важлива частина світової культури, націлена на рефлексію світогляду - осмислення його основ, включаючи ставлення людини до світу, до самої себе, до іншої людини, до суспільства, науки, різних сфер життя. Завдяки цьому її вивчення дозволяє сформуванню переліку загальних компетентностей, які лежать в основі вищої професійної освіти незалежно від сфери спеціалізації.

Мета НД «Філософія» - розвиток у студентів інтересу до філософського осмислення дійсності, світового історико-культурного процесу, людського життя; формування філософської культури мислення, пізнання світу та самих себе, навичок застосування філософської методології; актуалізація національної свідомості майбутньої суспільної еліти.

Основні завдання вивчення курсу “Філософія”:

- розкрити для студентів своєрідність філософських питань, що стосуються життя кожної людини;
- дати загальне теоретичне уявлення про основні філософські концепції та деякі філософські категорії;
- окреслити специфіку та межі філософського знання;
- прищеплювати культуру філософського мислення, формувати засади теоретичного мислення;
- формувати здатність до самостійного аналізу складних явищ суспільного життя та вміння пов'язувати загальнофілософські проблеми з розв'язанням завдань у сфері власних інтересів /власної спеціалізації.
- сприяти формуванню гуманістичного потенціалу особистості, її загальної культури.

Відповідно до ОП «Богослов'я» **програмні результати** навчання після засвоєння дисципліни такі:

- мати концептуальні знання, набуті у процесі навчання та професійної діяльності, включаючи певні знання сучасних досягнень у галузі богослов'я (ПР 1);
- критично осмислювати основні теорії, принципи, методи і поняття у навчанні та професійній діяльності у галузі богослов'я (ПР 2);
- уміти працювати в команді та налагоджувати міжособистісну комунікацію (ПР 23);
- здатність налагоджувати соціально-психологічний комунікативний контакт, індивідуально орієнтовану взаємодію, що забезпечує творчий характер процесу навчання і високий рівень засвоєння навчального матеріалу (ПР 26);
- управляти комплексними діями або проектами, відповідати за прийняття рішень у непередбачуваних умовах у галузі богослов'я (ПР 28);
- здатність до самостійного та автономного навчання упродовж життя (ПР 30);
- демонструвати розуміння, яким чином богослов'я впливає на життя індивідуума і

суспільства (ПР 31);

- вміння усвідомлено та з повагою ставитися до цінності іншої особи, її світогляду та системи пріоритетів у спектрі релігійно-культових норм поведінки (ПР 32);
- розвинути знання і навички, щоб навчатися на освітньому рівні «магістр» (ПР 33).

Відповідно студенти повинні:

знати :

- комплекс основних філософських категорій та понять;
- особливості основних філософських напрямків, течій та шкіл;
- розуміти сенс інтелектуального і соціокультурного призначення філософії, її пізнавальних та культурних можливостей, історичної ролі.

вміти:

- знаходити, класифікувати та аналізувати інформацію з різних джерел;
- встановлювати зв'язок між окремими твердженнями в загальній системі поглядів і переконань;
- розпізнавати типові помилки в аргументації;
- дискутувати на запропоновані теми;
- аргументувати власну позицію у розв'язанні світоглядних проблем, спираючись на визначені філософські підходи;
- використовувати філософські методи дослідження у своїй науковій, суспільно-політичній та громадській діяльності;

володіти навичками:

- порівняння різних підходів до розв'язання актуальних соціальних і гуманітарних проблем;
- аналізу та сприймання текстів, що мають філософський зміст;
- виявлення та обґрунтування ціннісних засад різних видів діяльності;
- виявлення вербальних і невербальних засобів маніпуляції;
- застосовування форм і засобів сучасного філософського дискурсу для обґрунтування власного світогляду, вдосконалення особистої культури міркувань.

Структура змісту навчальної дисципліни

Тиждень	Теми аудиторних занять	к-ть год.	Теми самостійної роботи студентів, форми роботи і види завдань
1	Лекція 1. Предмет філософії	2	Філософія як спосіб розв'язання світоглядних проблем і критичне мислення (аналітична доповідь - до 3 хв.) Аналіз уривку з праці Т.Нагеля «Що це все означає» (реферативна доповідь - до 3 хв.).
2	Семінарське заняття. Смисловий простір філософського знання	2	Аналіз праці Б.Рассела «Що таке філософія» (аналітична доповідь - до 3 хв.)
3	Лекція 2. Проблема свідомості	2	Витоки психофізичної проблеми у філософії Р.Декарта (мультимедійна презентація - до 6 слайдів). Мисленнєвий експеримент як спосіб
4	Семінарське заняття. Свідомість, мозок, суб'єктивний досвід	2	розв'язання філософської проблеми (репрезентація мисленнєвого експерименту на задану тему - мініспектакль - до 5 хв.).
5	Лекція 3. Знання, наука, істина	2	Проблема істини й омани, логічні помилки (візуальні схеми, порівняльні таблиці тощо).

6	Семінарське заняття. Філософське осмислення знання: сприйняття, віра, переконання	2	Виконання вправ і задач з логіки.
7	Лекція 4. Довіра до інформації із зовнішніх	2	Цифрова інформація як засіб маніпуляції в сучасному світі (аналіз повідомлення у ЗМІ та/або соціальних мережах - до 3 хв.)
8	Семінарське заняття. Способи подачі інформації та засоби маніпуляції.	2	
9	Колоквіум. Підсумковий тест 1.		
10	Лекція 5. Свобода і відповідальність	2	Історія як поступ людства в усвідомленні свободи (реферативна доповідь - до 3 стор.). Обґрунтування свободи людини у християнській традиції (аналіз уривку з праці Бл. Августина «Про свободу волі»). Соціальна відповідальність університету (порівняльна таблиця за шаблоном - до 5 с.)
11	Семінарське заняття. Свобода чи детермінізм: сучасні розв'язки проблеми	2	
12	Лекція 6. Мораль, моральність,	2	Категоричні і гіпотетичні імперативи (порівняльний аналіз на основі життєвих прикладів). Практикум з ухвалення морально зваженого рішення (аналіз конкретної ситуації за покроковою інструкцією).
13	Семінарське заняття. Принципи ухвалення морально зважених рішень	2	
14	Лекція 7. Законність і справедливість	2	Обґрунтування природних прав мислителями Нового часу та сучасності (компаративний аналіз і доповідь - до 3 хв.). Аналіз уривку з праці К.Маркса «Приватна власність і комунізм» (Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення). 514-525). Диспут на задану тему (доповіді, запитання, виступи опонентів і рецензентів - до 15 хв.)
15	Семінарське заняття. Шляхи реалізації законності та справедливості у громадянському суспільстві Підсумковий тест 2.	2	

Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Мультимедійний проектор; екран; дошка / фліпчарт; *офісні програми* призначені для основної маси користувачів: текстові й табличні процесори, графічні редактори, засоби презентацій, системи управління базами даних, а також їх інтегровані пакети (Microsoft Word, Microsoft Excel, Lotus Smart Suite, Open Office, Libre Office).

Рекомендована література

Основна

1. Андрущенко В., Волинка Г., Мозгова Н. та ін. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: навч. посіб. / [заред. Г. Волинка]. К.: Каравела, 2016. 368 с.
2. Губар О.М. Філософія: інтерактивний курс лекцій: Навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 416 с.
3. Петрушенко В.Л. Філософія: Курс лекцій. Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів освіти I-IV рівнів акредитації. Львів: Новий світ-2000, 2008.
4. Подольська Є. А. Філософія. Підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2006.

5. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія: Підручник для студентів вищих навч. закладів. К.: Академвидав, 2005.
6. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: підручник / В.Г. Кремень, В.В. Ільїн. К.: Книга, 2005. 528 с.
7. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення) : навч. посіб. / за ред. акад. НАН України Л.В. Губерського. -2-ге вид., стер. К. : Знання, 2012. 621 с.
8. Фюрст М., Тринкс Ю. Філософія / Пер. з нім. Вахтанга Кебуладзе. Вид. друге. К. : ДУХ І ЛІТЕРА, 2019. 536 с.

Допоміжна

1. Арістотель «Політика». Переклав з давньогрецької Олександр Кислюк. [Конвертовано сайтом javalibre.com.ua]
2. Арістотель. Нікомахова етика. Переклад з давньогрецької Віктор Ставнюк. Київ. Аквілон-Плюс. 2002
3. Берлін І. Чотири есе про свободу / Пер. з. англ. О. Коваленко. К. 1994.
4. Вітгенштайн Людвіг. Tractatus Logico-Philosophicus / Логіко-філософський трактат (фрагмент). [Конвертовано сайтом javalibre.com.ua].
5. Гайдеггер М. Дорогою до мови (уривок) / Переклад з німецької Володимира Кам'яниця. Літопис. Львів. 2007.
6. Гайдеггер М. Будувати, проживати, мислити. [Конвертовано сайтом javalibre.com.ua]
7. Гайдеггер М. Буття в околі речей. [Конвертовано сайтом javalibre.com.ua]
8. Гегель. Основи філософії права, або Природне право і державознавство. Переклад з німецької Романа Осадчука та Миколи Кушніра. «Юніверс». Київ, 2000.
9. Гегель. Феноменологія духу / Переклав з німецької Петро Тарашук. Науковий редактор перекладу доктор філософських наук Юрій Кушаков. Київ: Видавництво Соломії Павличко. "ОСНОВИ". 2004
10. Дерріда Ж. Питання стилю //Всесвіт. - 1997. - №7.
11. Кант І. Критика практичного розуму (Іммануїл Кант) [Конвертовано сайтом javalibre.com.ua]
12. Кант І. Прологomenи до кожної майбутньої метафізики, яка може постати як наука / Переклад з німецької Віталій Терлецький. Харків: Фоліо, 2018. - 288 с.
13. Кант І. Рефлексії до критики чистого розуму. Переклад з німецької й латини та примітки Ігоря Бурковського. Київ. «Юніверс». 2004
14. Кастанеда К. Подорож в Ікстлан. [Конвертовано сайтом javalibre.com.ua]
15. Лукрецій. Про природу речей. [Конвертовано сайтом javalibre.com.ua]
16. Моральні листи до Луцілія (Сенека Луцій).[Конвертовано сайтом javalibre.com.ua]
17. Ніцше Фр. Так казав Заратустра. [Конвертовано сайтом javalibre.com.ua]
18. Платон: Апологія Сократа. Перекладено з давньогрецької. Харків: Фоліо, 2008.
19. Платон: Бенкет. Перекладено з давньогрецької і коментарі Уляни Головач. Вступна стаття Джованні Реале. Львів: видавництво УКУ. 2005
20. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. [Конвертовано сайтом javalibre.com.ua]
21. Почепцов Г. Від покемонів до гібридних війн: нові комунікативні технології XXI століття: монографія / Г.Почепцов. - Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2017 г. 260 с.
22. Рассел Б. Философия для непосвященных [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://batenka.ru/explore/lectures/bertrand-russell/>
23. Рассел Б. Чому я не християнин. [Конвертовано сайтом javalibre.com.ua]
24. Свендсен Л. Філософія свободи: Львів:
25. АНЕТТИ АНТОНЕНКО, К.: Ніка-Центр, 2016. - 336с.

26. Соболева М. Е. «Знание» и «мнение»: Платон против Гетгиера [Электронный ресурс] /М.Е. Соболева [пер. Е. Воробьева] // Вопросы философии. - 2016. - №
27. Тіт Лукрецій Кар. Про природу речей [уривки]. Переклад М.Зерова. Джерело: Антична література: Хрестоматія. Упорядник О.І.Білецький. К.: Радянська школа, 1968 (2-ге видання). 612 с. С.: 407-415.
28. Фуко М. Археологія знання / Переклад з французької Віктор Шовкун. Київ. Видавництво Соломії Павличко. «ОСНОВИ». 2003.
29. Ясперс К. Ніцше. Підхід до осягнення //Всесвіт. 1997. № 7.

Політики курсу

Викладання курсу філософії, контроль й оцінювання знань і вмінь студентів спрямовані на дотримання вимог академічної доброчесності. Студенти несуть особисту відповідальність за випадки їхнього порушення, враховуючи плагіат, списування, підказування тощо. У разі виявлення академічної недоброчесності вперше бали, зараховані студентом-студентці за виконане завдання, скасовуються. Повторна практика недоброчесності може призвести до анулювання усіх нарахованих за курс балів.

Відвідування аудиторних занять - обов'язкове, за винятком хвороби чи інших нездоланих обставин. Допускається відпрацювання лише одного пропущеного без поважних причин семінарського заняття (і отримання відповідних балів) на семестр. Письмові завдання можуть виконуватись дистанційно (про доброчесність див. вище).

Завдання з навчальної дисципліни поділяються на обов'язкові - для отримання студентами мінімального обсягу знань і вмінь (мінімальної кількості балів) і додаткові - запропоновані викладачем для того, щоб студенти могли отримати максимальний обсяг знань і вмінь (максимальну кількість балів). Отже, кожен студент сам може розраховувати свої сили відповідно до навчальних потреб і складати план роботи під час курсу.

Запізнення на заняття не вітається, але студент/ка допускається до заняття за умови, що не привертає зайвої уваги до себе і не заважає іншим студентам.

За потреби студента/ки під час заняття дозволяється пити чи їсти, дотримуючись санітарних норм і порядку на робочому місці та не перешкоджаючи здійсненню навчального процесу іншими студентами та викладачем.

Оцінювання і контроль

З метою **поточного** контролю використовуються такі форми: заслуховування доповідей та повідомлень на семінарських заняттях, термінологічні диктанти, тести, аналіз різних видів повідомлень (наукової статті, доповіді, виступу у ЗМІ тощо), студентські презентації та виступи на наукових заходах.

Для контролю **самостійної роботи**: тестування, анотації опрацьованих першоджерел, підготовка есе (проекту), підбір відео, аудіо та текстового матеріалу за визначеною темою.

Форма підсумкового контролю - **екзамен** (усна відповідь).

Засоби оцінювання

Засоби оцінювання та демонстрування результатів навчання:

- поточні контрольні роботи;
- підсумкові тести;
- есе, анотації й інші творчі роботи;
- студентські презентації та виступи на семінарських заняттях.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (*аудиторна та самостійна робота*) - 20 %

Письмові роботи - 20 %

Підсумковий тест 1 - 10 %

Підсумковий тест 2 - 10%

Іспит - 40%

Максимальна кількість балів - 100.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни на екзамені

Усна відповідь студентки/студента на екзамені оцінюється за такою шкалою:

31-40 балів - високий (творчий) рівень навчальних досягнень студентки/студента характеризується засвоєнням не лише суттєвих ознак категорій і понять, а й розумінням їхніх зв'язків з іншими; знання узагальнені, системні, студентка/студент здатна/ий використовувати їх у нестандартних ситуаціях; у розумінні та викладі навчального матеріалу студентка/студент виявляє науковий підхід і творчі здібності, всебічне, систематичне й глибоке знання матеріалу; студентка/студент вміє визначати і виокремлювати смислові та методологічні відмінності філософії від інших форм мислення, зіставляти різні філософські традиції та школи, встановлювати їхні особливості; демонструє обізнаність у головних філософських проблемах сучасності, специфіці розв'язання світоглядних проблем у різні часи, в різних суспільствах; відповідає упевнено, не прив'язана/ий до записів; відповіді на питання вичерпні, вирізняються повнотою і точністю використаних термінів, матеріал викладається послідовно й логічно; студентка/студент вичерпно відповідає на додаткові запитання викладача/ки. (Викладач/ка має право поставити до трьох питань за змістом навчальної програми дисципліни, а не лише за темою питань, сформульованих у білеті).

20-30 балів - достатній (конструктивно-варіативний) рівень навчальних досягнень характеризується знанням суттєвих ознак понять і категорій, студентка/студент вільно оперує ними, тобто відтворює стандартний перелік відомостей про філософські проблеми, системи, школи, однак їхнє розуміння не пов'язане з реальними історичними подіями і життєвими ситуаціями; знання не узагальнені, студентка/студент не вміє переносити їх і використовувати в інших ситуаціях, при цьому виявляє досить повні знання матеріалу, не припускається у відповідях суттєвих неточностей, засвоїла/в основну літературу, рекомендовану навчальною програмою, іноді послуговується попередніми записами, дає повні відповіді на додаткові запитання викладача/ки.

10-19 балів - середній (репродуктивний) рівень навчальних досягнень: студентка/студент знає основні ознаки поняття чи категорії, здатна/ий відтворити основні відомості про філософські проблеми, системи, школи, персоналі, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності, виявляє знання та вміння, достатні для подальшого навчання і роботи за спеціальністю; увага студентки/студента прикута до записів, зроблених під час підготовки до усної відповіді; студентка/студент припускається помилок, відповіді не повно розкривають світоглядні проблеми та шляхи їхнього розв'язання; відповідає на додаткові поставлені запитання з помилками, однак спроможна/ий за допомогою екзаменатора/ки виправити їх.

1-9 балів - низький (рецептивно-продуктивний) рівень навчальних досягнень характеризується дифузно-розсіяним уявленням про категорії та поняття, на основі яких студентка/студент відрізняє їх від інших; студентка/студент відповідає, читаючи зроблені під час підготовки до усної відповіді записи, без допомоги яких у матеріалі орієнтується слабо, допускає принципові помилки; відповідає на додаткові поставлені запитання тільки за допомогою підказок екзаменатора/ки, відповіді не розкривають сутність проблем, сформульованих у питаннях.

0 балів - студентка/студент не розкриває сутність проблем, сформульованих у білеті, або торкається питань поверхово чи фрагментарно, не розкриваючи їх сутності. На додаткові запитання викладача/ки відповісти не може.

Загальна оцінка знань і вмінь студентки/студента виставляється за суму балів за змістові та підсумковий модуль і не може перевищувати 100 балів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B(80-89)	дуже добре
	C(70-79)	добре
Задовільно	D(60-69)	задовільно
	E(50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом